

Prevalencija i osnovne karakteristike vulgarne psorijaze na području Osijeka

Vesna Vicković, Vladimira
Druško-Barišić, Zlatica Jukić, Milan
Vujčić i Darko Biljan

Izvorni znanstveni rad
UDK 616.517-07
Prispjelo: 6. kolovoza 1990.

Opća bolnica Osijek i Dom zdravlja Osijek

Terenskim istraživanjem obuhvaćeno je na području grada Osijeka 300 stanovnika, sa ciljem da se ustanovi prevalencija psoriasis vulgaris (PV). Vulgarne psorijaze je dijagnosticirana u 44 ispitanika (20 žena i 24 muškarca), što predstavlja prevalenciju od 1,46 % i odnos od 1,2:1 na štetu muškaraca. Kod žena

se bolest javlja nešto ranije, i to najviše u periodu od 20 godina života, a kod muškaraca između 20 – 29-te godine. Pozitivni anamnestički podaci o postojanju PV nekog od članova obitelji, dobiveni u 27,3 % psorijskih bolesnika, ukazuju da genetsko opterećenje igra značajnu ulogu u kliničkoj ekspresiji bolesti.

Ključne riječi: psoriasis vulgaris

Vulgarna psorijaza je bolest koja ne podliježe obaveznom prijavljivanju pa je stoga vrlo teško odrediti njenu proširenost. Dosadašnja istraživanja su pokazala da je proširena po cijelom svijetu unatoč tome što su zapažene velike razlike u učestalosti između pojedinih geografskih područja i ljudskih rasa. Sve, međutim, ukazuje da je psorijaza bolest pretežno bijele rase i da je najviše ima u Evropi. Jedno od najranijih epidemioloških istraživanja proveo je Lomholt sa suradnicima 1963. godine na Faroo otoku. Među ovim stanovništvom koje je socijalno i ekonomski, te što je važno, genetski vrlo izolirana zajednica, utvrđena je prisutnost bolesti u 2,8% stanovništva. Skandinavske zemlje pokazuju prevalenciju od 1,4 do 2,8%, ovisno o području na kojem se istraživanje vršilo. U Danskoj čak 3,2% muškaraca i 2,5% žena boluje od psorijaze, a u Velikoj Britaniji između 1 i 2% stanovništva. Istraživanja u SR Njemačkoj pokazala su da se u ovoj zemlji svake godine otkrije 60.000 novih bolesnika. U hladnom arktičkom području SSSR-a, Kazahstanu, navodi se prevalencija od čak 11,8%. U SAD-u učestalost psorijaze je nešto niža i kreće se u rasponu od 0,5 do 1,5%, što znači da u ovoj zemlji boluje između 1 i 3 milijuna stanovnika. I u pripadnika ostalih rasa vršena su istraživanja o učestalosti psorijaze. U Japanu se ona kreće između 0,3 i 0,93% s tendencijom blagog porasta. Kod Južno-koreanaca prevalencija je tri puta veća nego u Japanu, što se pokušava objasniti različitim načinom prehrane. U Afričkih crnaca bolest je veoma rijetka, pogotovo u zapadnim dijelovima, dok se kod američkih crnaca ona javlja između 0,7 i 1,4%. Značajne razlike u učestalosti psorijaze javljaju se i u raznim geografskim područjima. Tako npr. kod domorodaca sa američkih Samo otoka nije pronađen niti jedan slučaj psorijaze iako je pregledano 12.569 ispitanika. Isti rezultat dobio je istraživanjem prevalencije psorijaze u 25.000 stanovnika južnoameričkih Anda. Psorijaza je rijetka i kod sjeverno i južnoameričkih

Indijanaca. Osim rasnih i geografskih, psorijaza pokazuje i znatne etničke varijacije. Tako se ona češće javlja kod evropskih nego kod istočnih Židova. U Singapuru bolest je češća u Indijaca nego Kineza i Malajaca, a navodi se i veća učestalost kod Perzijanaca nego kod Hindusa i Muslimana.⁴

Posljednjih godina i na području Jugoslavije počela se istraživati proširenost psorijaze. Arzenšek i suradnici 1984. godine ustanovili su u celjskoj regiji prevalenciju od 1,18%.¹ Slična studija izrađena je 1988. godine na otoku Visu. Prevalencija bolesti na ovom području iznosila je 2,8%⁹

S obzirom na odnos prema spolu, većina autora se slaže da češće obolijevaju muškarci nego žene, uglavnom ne pridajući veću važnost ovoj razlici.⁶

MATERIJAL I METODE

U periodu od 1988. do 1990. godine sistematskim dermatološkim pregledom pregledano je stanovništvo jedne mjesne zajednice u centru Osijeka. Od ukupno 3.000 pregledanih ispitanika starosne dobi od 0 do 90 godina, 1578 bile su žene, a 1422 muškarci.

Podaci za potrebe istraživanja dobiveni su putem:

1. Screening upitnika, izrađenog na Odjelu za kožne i spolne bolesti Opće bolnice u Osijeku za potrebe terenskog istraživanja psorijaze i raka kože.
2. Standardnog upitnika za oboljele od psorijaze, izrađenog na Klinici za kožne i spolne bolesti u Zagrebu.

Na osnovu ovih upitnika bolesnici su razvrstani prema dobi i spolu, prema dužini trajanja bolesti i dobi života prilikom pojave prvih simptoma bolesti. Također smo nastojali dobiti i detaljne anamnestičke podatke o obiteljskoj učestalosti obolijevanja.

Izdvojivši psorijazu kao zaseban problem, ovim smo radom pokušali odrediti proširenost i osnovne

karakteristike psorijaze na području Osijeka, te dobivene rezultate usporedili sa sličnim u svijetu i u nas. Za potrebe statističke obrade podataka, a u cilju procjene odnosa prevalencije među spolovima, korišten je X^2 (hi kvadrat test).

REZULTATI

Od ukupno 3.000 pregledanih ispitanika dijagnoza Psoriasis vulgaris postavljena je u 44 slučaja, što odgovara prevalenciji od 1,46%. Od ukupnog broja oboljelih, 20 čine žene, a 24 muškarci. Njima, u općoj populaciji odgovara učestalost od 1,68% i 1,26% (tablica 1). U nastojanju da utvrdimo da li postoji statistički značajna razlika u učestalosti vulgarne psorijaze između muškaraca i žena u odabranom uzorku, X^2 testom dobiveno je da je $p > 0,05$, što ukazuje na to da nema značajne razlike u pojavljivanju bolesti između žena i muškaraca. Najveći broj oboljelih u trenutku pregleda pripadao je dobnoj skupini od 30 do 59 godina (84,09%), dakle radno aktivne životne dobi.

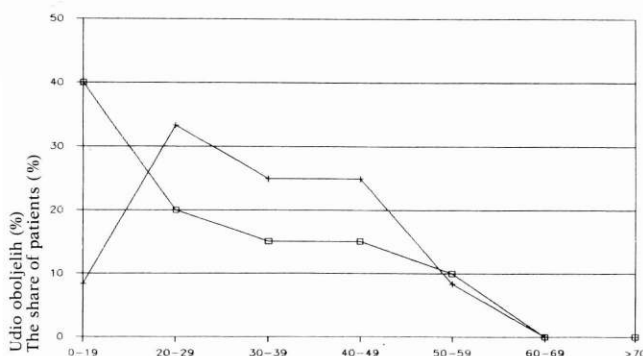
TABLICA 1.
PREVALENCIJA PSORIJAZE PREMA SPOLU NA PODRUČJU OSIJEKA

TABLE 1.
THE PREVALENCE OF PSORIASIS IN THE CITY OF OSIEK ACCORDING TO THE SEX OF THE PATIENTS

Spol Sex	Broj ispitanika Number of examines	Broj oboljelih Number of Patients	Prevalencija (%) Prevalence (%)
Žene Females	1578	20	1,26
Muškarci Males	1422	24	1,68
Ukupno Total	3000	44	1,46

GRAFIKON 1.
DOB JAVLJANJA PSORIJAZE PREMA SPOLU NA PODRUČJU OSIJEKA

FIGURE 1.
THE AGE OF ONSET OF PSORIASIS IN THE CITY OF OSIEK, ACCORDING TO THE SEX OF THE PATIENTS



Dob pojave bolesti (godine života)
The age of onset
□ Žene Females + Muškarci Males

Vrijeme javljanja prvih znakova bolesti pokazuje grafikom 1. Kod najvećeg broja žena (40%) psorijaza se prvi puta javila u periodu od 0 do 19 godina, da bi se u starijim dobnim skupinama javljala sve rjeđe. Svega 8,3% muškaraca navelo je početak bolesti prije 20. godine, a period od 20 do 29 godina života je vrijeme najčešćeg javljanja bolesti kod muškaraca (33%). Kod žena je zabilježen najraniji početak bolesti u šestoj godini života, a najkasniji u 55-toj godini, dok se kod muškaraca bolest prvi puta javlja u 15-toj, a najkasnije u 53-joj godini prema našem uzorku. Prosječna životna dob u kojoj se psorijaza javila kod žena iznosi 28, a kod muškaraca 33 godine.

Psorijaza je kronična bolest koja traje godinama i desetljećima, što pokazuju i naši rezultati: niti jedan oboljeli ispitanik nije naveo da boluje kraće od jedne godine, dok je najduže zabilježeno trajanje bolesti 37 godina.

U 44 oboljela ispitanika, teži oblici bolesti su ustanovljeni u svega 4 slučaja: u žena 2 slučaja Psoriasis arthropatica (sa početkom u 44. i 55. godini) i 1 slučaj Psoriasis pustulosa (sa početkom u 39-toj godini), a kod muškaraca 1 slučaj Psoriasis erythrodermica (sa početkom u 26-toj godini).

Za vrijeme istraživanja posebna pažnja je bila posvećena anamnestičkim podacima o prisustvu psorijaze u članova obitelji. Pozitivan odgovor je dobiven kod 27,3% oboljelih. Najčešće se radi o pojavi bolesti u III. generaciji (58,3%), te podjednako u I. i II. generaciji (33,3%). Niti jedan ispitanik s teškim oblikom psorijaze nije imao pozitivnu obiteljsku anamnezu.

RASPRAVA

Iz dobivenih rezultata proizlazi da je učestalost vulgarne psorijaze u odabranoj populaciji grada Osijeka 1,46%. U usporedbi s rezultatima istraživanja prevalencije u općoj populaciji drugih autora, slične vrijednosti zabilježili su Hellgren u Švedskoj (1,4%)⁶ i Wilkinson u Velikoj Britaniji (1,6%).¹⁰ Dobivena vrijednost se uklapa i u konstataciju Braun-Falco da u sjeverozapadnoj Evropi boluje od vulgarne psorijaze između 1,5 i 2,0% stanovništva.³ Pitanje odnosa bolesti prema spolu, pojedini autori različito interpretiraju. U našem uzorku vulgarna psorijaza je zastupljenija u muškaraca nego u žena (54,6% : 45,4%). Identičan omjer dobili su Arzenšek i suradnici u celjskoj regiji.¹ Da je bolest nešto češća u muškaraca, navode i drugi autori, ne pridajući veću važnost ovoj razlici.^{2,6,8} Statističkom obradom podataka (hi kvadrat testom), niti u našoj populaciji nije utvrđena statistički značajna razlika u učestalosti bolesti kod muškaraca i žena.

Premda se bolest može javiti u bilo kojem periodu života, Lomholt i Gunawardena navode dva perioda kada se bolest najčešće javlja, a to su II. i V. desetljeće, tj. pubertet i klimakterij.^{5,8} Grafički prikaz naših podataka (grafikon 1), vezan za dob javljanja bolesti, pokazuje da postoji samo jedan vršak (Pick) javljanja bolesti i to u periodu od 0 do 19 godina kod žena i 20 do 29 godina kod muškaraca. Izostanak drugog vrška može se opravdati relativno malim brojem oboljelih kod kojih je vršena analiza. Pojava psorijaze u mladim dobnim skupinama ne znači da će bolest imati teži klinički tok. Dok neki autori smatraju da je ranija manifestacija bolesti učestalija kod osoba s prisustvom određenih HLA tipova (B 13, B

17, CW 6), drugi to nisu mogli potvrditi.⁴ Opće je poznata i prihvaćena činjenica da obiteljsko naslijeđe igra važnu ulogu u etiopatogenezi psorijaze.⁷

U literaturi se navode različiti podaci o uticaju naslijeđa (Lomholt navodi čak 91% familijarne agregacije), što se može objasniti zatvorenosću populacije unutar koje se istraživanje vršilo.⁸ U našoj populaciji 27,3% oboljelih navelo je pozitivnu obiteljsku anamnezu, što se slagalo s ostalim evropskim (Braun-Falco 33%, Hoede 34%, Farber 36%) i našim autorima (Vidović 34,2%).^{3,4,7,9}

ZAKLJUČAK

Podatak da 1,46% stanovništva boluje od psorijaze, upućuje da je vulgarna psorijaza česta bolest u općoj populaciji.

Iako se nešto češće javlja u muškaraca, ne postoji statistički značajna razlika u javljanju psorijaze kod muškaraca i žena. Bolest se kod žena javlja nešto ranije, i to najčešće u dobi do 20 godina, a kod muškaraca u dobi od 20 do 29 godina. Manifestacija psorijaze uvjetovana je određenim okolnostima u životu genetski predisponiranih bolesnika. Trajanje bolesti vezano je uz pojavu manifestnih simptoma, koji traju kraće ili duže vremenske intervale, ili kroz cijeli život.

S obzirom da je bolest kronična, često sa skromnim mogućnostima liječenja, kao i činjenica da se javlja najčešće u skupini radno aktivnog stanovništva, vulgarna psorijaza predstavlja kako zdravstveni tako i socijalni problem.

LITERATURA

1. Arzenšek J, Kansky A, Godina K, Kavčić C, Kotnik J, Pustinjak-Pejovnik A, Šturbej S. Epidemiologija psorijaze u celjskoj regiji. Zdravstv Vest 1984; 53:409-10.
2. Brandup F, Green A. The prevalence of psoriasis in Denmark, cit: FOGED EK, SCHMIDT H: Treatment modalities of Psoriasis a 6-year period (1975-1981). Dermatologica 1984; 168:90-3.
3. Braun-Falco O, Burg G, Farber EM. Psoriasis: Eine Fragenbogenstudie bei 536 Patienten. Münch Med Wochenschr 1972; 114:1-15.
4. Farber EM, Nall ML. Epidemiology: Natural History and Genetics. U: Roenigk H.H.Jr. Maibach H.I.: Psoriasis. Marcel Dekker, Inc. New York 1985; 141-86.
5. Gunawardena DA, Gunawardena KA, Vasanthanathan NS, Gunawardena JA. Psoriasis in Sri Lanka - a computer analysis of 1366 cases. Brit J Dermatol 1978; 98:85-96.
6. Hellgren L. Psoriasis: The prevalence in sex, age and occupational groups in total populations in Sweden. Morphology, inheritance and association with other skin and rheumatic disease. Almquist and Wiksell, Stockholm 1967; 19-26.
7. Hoede K. Zur Frage der Erbllichkeit der Psoriasis. Hautarzt 1957; 8:433-8.
8. Lomholt G. Psoriasis: Prevalence, spontaneous course and genetics. A census study on the prevalence of skin disease in the Faroe islands. GEC Gad, Copenhagen, 1963.
9. Vidović R, Stipičić V, Bakalić D, Kljaković B, Marasović D. Psoriasis: A study on prevalence on the island Vis. Acta Derm Iug 1988; 3:147-51.
10. Wilkinson DS. Psoriasis. U: Rook A, Wilkinson DS, Ebling FJG: Textbook of Dermatology. Blackwell Scientific Publication, Oxford - London - Edinburgh, 1968; 1067-103.

Abstract

PREVALENCE AND BASIC CHARACTERISTICS OF PSORIASIS VULGARIS IN THE CITY OF OSIJEK

Vesna Vicković, Vladimira Druško-Barišić, Zlatica Jukić, Milan Vujčić and Darko Biljan

Department of Dermatovenerology and Scientific unit for Clinical and Medical Research, Osijek General Hospital, Health Centre, Osijek

A field investigation, aiming to establish the prevalence of Psoriasis vulgaris (PV) in the city of Osijek,

included 3000 inhabitants. The disease was diagnosed in 44 examinees (20 females and 24 males), i.e. the prevalence is 1.46%, with the relation of 1.2:1 to the benefit of the females. Females develop the disease somewhat earlier, mostly before the age of 20, whereas in males it appears between the ages of 20 and 29. Positive family history of PV, obtained in 27.3% of the patients, suggests an important role of genetic load in the clinical expression of the disease.

Key words: Psoriasis vulgaris

Received: 6th August, 1990